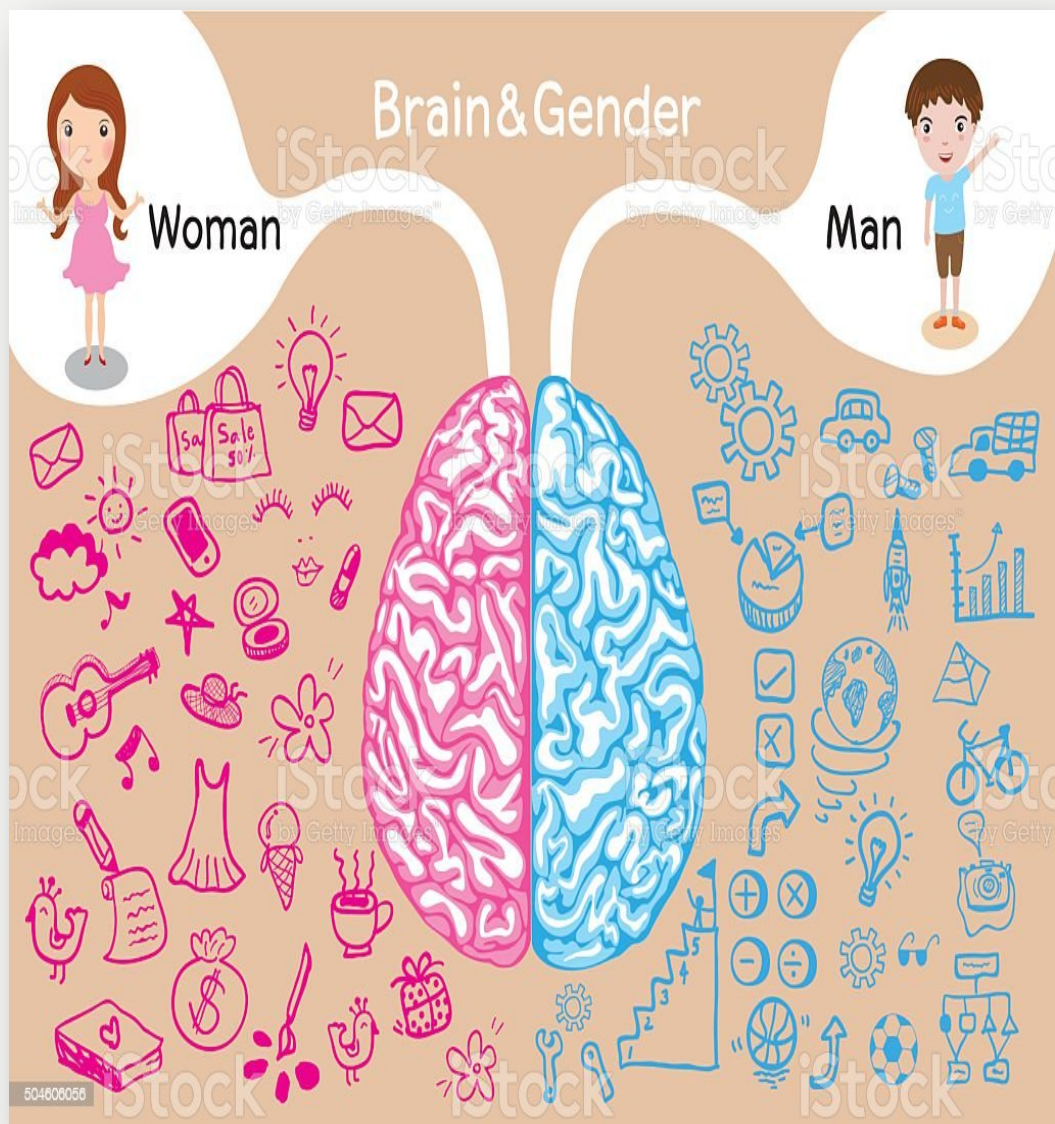

Қазақстан Республикасындағы
коммуникативтік мінез-құлықтың
гендерлік ерекшеліктері

Қазіргі уақытта қазіргі қазақстандық қоғамда гендерлік қоғамдастықтың қалыптасуы жүзеге асты деп айта аламыз. Республиканың көптеген жоғары оқу орындарында гендерлік курстар енгізілді. Қазақстан Республикасындағы гендерлік зерттеулердің ауқымы айтарлықтай кең. Гендер әлеуметтану, философия, саясаттану, психология, педагогика мен филология т.б. зерттеу объектісіне айналды.

Гендерлік зерттеулерді зерттеудің мақсаты тарихтағы және қазіргі әлемдегі әйелдердің әлеуметтік рөлін терең түсіну, олардың адамзат жетістіктеріне қосқан үлесін бағалау болды және болып қала береді. Қазіргі қоғамда гендерлік зерттеулермен белсендірек айналысу қажет, ол үшін олардың ерекшеліктерін ескере отырып, гендерлік білімнің білім жүйесіндегі нақты орнын анықтайтын гендерлік білім беру тұжырымдамасын әзірлеу қажет деп санаймыз. Еуразиялық экономикалық қоғамдастық елдері болып табылатын өтпелі қоғамдар үшін шынайы теориялық және практикалық маңызы бар.

Атақты қазақ философы Г.Соловьеваның қазіргі әлемнің ең маңызды екі әлеуметтік стратегиясы – тұрақты даму және гендерлік саясат бар деген пікірімен келісеміз. Бүгінде оларды біртұтас әлеуметтік-мәдени контексте түсіну керек. Гендерлік теңдік пен жыныстар арасындағы ынтымақтастық, олардың келісімі мен өзара түсіністігі идеясы планетарлық мәнге ие болып, тұрақты дамудың шарты мен алғышарты болады. Әңгіме мыңдаған жылдар бойы екінші дәрежелі саналған адамзат баласының сол жартысын толыққанды әлеуметтік-экономикалық және саяси өмірге қосу мүмкіндігі туралы болып отыр. Демократияға және азаматтық өмір формаларының дамуына ұмтылған қазіргі көптік әлем мұндай жағдайға енді төзе алмайды.

Мыңжылдықтың күн тәртібінде тең құқықтар мен мүмкіндіктер идеологиясына негізделген гендерлік құрылымдарды түбегейлі қайта құру, планетаның әйел тұрғындарының пайдаланылмаған орасан зор әлеуетін тұрақты дамыту процестеріне тарту тұр. Әйелдер қоғамдық өмірден және шешім қабылдаудан шеттетілген қоғамдарды демократиялық деп санауға болмайды. Демократия ұғымы саяси шешімдерді әйелдер де, ерлер де екі жыныстың пікірі мен мүдделерін ескере отырып қабылдағанда нақты және серпінді мәнге ие болады. Демократия гендерлік ерекшеліктерді білуі және сезінуі керек, әйелдер мен ерлер арасында шешім қабылдау өкілеттіктерін тең бөлу демократияны нығайтады және байытады. Халықаралық қауымдастық гендерлік перспективамен «баршаға арналған демократияның» қалыптасуын ғана емес, сонымен бірге проблеманы жаһандық контекстке жатқызады: бұл адамзат өркениетінің болашағы.

Демек, гендерлік мәселе жаһандық болып сипатталады және даму контекстімен байланысты, өйткені гендерлік сәйкессіздіктер адамзаттың жартысының құқықтары мен мүмкіндіктеріне нұқсан келтіріп, бүкіл адамзат нәсілінің тұрақты және тұтас дамуына кедергі жасайды: гендерлік асимметрия. оның құрбандарына ғана емес, оны жүзеге асырғандарға да әсер етеді. Саясаткерлер тек әйелдерге қатысты гендерлік мәселелерді жиі қарастырғанымен, қазіргі кезде көптеген дәлелдер гендер кеңірек мәселе екенін, оның даму мәселесі екенін көрсетеді. Гендерлік теңгерімсіздік екі жыныстың тәжірибесін ескеретін толыққанды қоғамдық қызмет түрлерінің қалыптасуына кедергі келтіреді, сондықтан әйелдердің саяси өмірге қатысуының шектелуі, әйелдердің кез келген деңгейде биліктен шеттетілуі мемлекеттің тиімділігін шектейді және оның саясаты. Өйткені, әйелдер саясатқа әртүрлі критерийлер жиынтығын әкеле алады, саяси диалогта жаңа перспективалар ашады, дәстүрлі басқару стилін үлкен өзара түсіністік, әрекеттерді үйлестіру және гуманистік нұсқаулар тұрғысынан өзгертуге қабілетті. Және, ақырында, ең маңыздысы. әйел ана ретінде болашақ ұрпақты қалыптастырады – жақын болашақта қандай адам болатыны оның біліміне, әлеуметтік жағдайына, денсаулығына байланысты.

Yes

No

Қазақстан Тәуелсіздіктің алғашқы күндерінен бастап гендерлік мәселелерді мемлекеттік саясаттың маңызды құрамдас бөлігі ретінде енгізді және жыл сайын әлеуметтік-экономикалық құрылым мен демократиялық институттардың жетілдірілуіне байланысты гендерлік мәселелер өзекті әрі маңызды бола түсуде. Бұл көбінесе гендерлік мәселеге Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев. Оның бастамасымен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия құрылды. Бұл гендерлік мәселелер ойластырылған, тұжырымдамалық тұрғыдан негізделген, әлеуметтік дәлелденген тиімді тетіктердің көмегімен шешілетінін білдіретін өте маңызды қадам болды. Комиссия әйелдерді экономикалық және саяси ілгерілету, ерлер мен әйелдердің репродуктивті денсаулығын қорғау, әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықпен күрес, гендерлік білім беру шараларын қамтитын Ұлттық іс-қимыл жоспарын әзірледі.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!